Pártélet

A pártmunka eszközeivel segítsük az éves terv teljesítését, a jövő évi termelés megalapozását

Az SZKP XX. kongresszusa mélyreható elemzésének felhasználásával a mi pártunk munkáját és figyelmét mindenekelőtt a gazdasági feladataink és célkitűzéseink megoldására összeponto-sítja. Ez érthető is, mert különben üres szólamokká válnának

az életszínvonal emeléséről

elhangzott ígéretek.

A XX. kongresszus és pártunk Központi Vezetőségének júliusi határozata már érezteti jótékony hatását. Egyértelműen és világosan vannak megjelölve feladataink és a végrehajtás módszerei is. Többek között a túlzott központosítás fokozatos megszüntetésével a helyi gazdaságvezetők most olyan feladatokat kapnak, melyek bár nagyobb felelősséget hárítanak vállukra, mert önállóbban és bátrabban kell gondolkodniok, de ugyanakkor a magasabb színvonalú vezetést igénylő munkát könnyebben, kevesebb megkötöttséggel tudják elvégezni. Az újfajta gazdasági vezetés lényegéből viszont az következik, hogy a pártmunkában is lényegesen más módszereket kell alkalmazni, a pártmunka stílusát hozzá kell idomítani a gazdaságvezetés új mechanizmusához. Azt jelentik-e az új feladatok, hogy egycsapásra megszűnnek a korábbi bajok, s szinte minden nehézség nélkül »golyóscsapágyakon« gördül további munkánk? A túl centralizált, bürokratikus megkötöttség megszüntetése kétségkívül mindkét kezünket felszabadítja, de az új feladatok, új nehézségeket is jelentenek a kezdeti időben. Nem táplálhatunk olyan illuziókat, hogy majd intézkedik továbbra is a felső vezetés, mert a pártbizottságoknak és pártvezetőségeknek — amelyek többsége sok jó módszert alkalmaz — kell lerázni, a pártmunka béklyóit, a sémákba fojtott pártvezetési módszereket. Az új feladatoknak megfelelően már most keresni kell azokat a módszereket, amelyek elősegítik

a kezdeményező, valóban alkotó pártmunka

kibontakozását. A pártszervezeteknek a maguk sajátos körülményei között kell a gyakorlatban önállóan és kezdeményezően fellépni és megoldani területük legégetőbb politikai és gazdasági kérdéseit. Mindezek nem lesznek könnyű feladatok, mert a jövő évi tennivalókra való készülődés mellett az ez évi tervet is teljesíteni kell, s nem is akárhogyan, hanem részleteiben. Most a negyedik negyedév gazdasági és műszaki megalapozottsága dönti el végső fokon (ha eddig nincs is különösebb okunk aggodalomra, mert Szeged ipara mindhárom negyedéves tervét teljesítette), hogyan dolgozzunk egész évben, milyen módon teszünk eleget második ötéves népgazdasági terv első évi követelményeinek.

A negyedik negyedéves, illetve az éves terv sikeres teljesítésével összefüggően kell készülni a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 39. évfordulójának méltó megünneplésére, az október 30-tól november 6-ig tartó forradalmi műszakkal. Úgy kell készülni, hogy a munkafeltételek biztosítása mellett olyan politikai légkört és lelkes hangulatot teremtsenek a pártszervezetek, hogy az meg is látszon a termelőmunka mindennapos eredményeiben. Óvakodni kell attól, hogy bármilyen féle »agyonszervezett«, vagy merev szervezeti keretekkel,

a dolgozók felesleges zaklatásával

csökkentsék a munkásosztály forradalmi ünnepének jelentőségét, a dolgozók aktivitását. Arra kell törekedni, hogy az adott üzem, üzemrész vagy műhely sajátos termelési problémáinak megoldása kerüljön előtérbe.

Nagy szükség van arra, hogy fokozottabban a pártmunka előterébe kerüljenek a termelési problémák, hogy a pártmunka eszközeivel és a jól bevált módszerekkel adjanak segítséget a pártszervezetek a gazdaságvezetésnek. Éppen a sajátos helyzet, a megoldandó problémák ismerete alapján kialakított politikai munkával kell elérni, hogy mindenkor a legidőszerűbb gazdasági problémákat állítsa a párt a politikai és szervező munka középpontjába. Nem vetődhet fel a termeléssel kapcsolatban egyetlen olyan probléma, gazdasági feladat, amelynek megoldása nem igényelné a pártmunka segítségét. Nem képzelhető el például, hogy népgazdaságunk jelenlegi helyzetéből fakadóan nem volna szükség a párt, de a szakszervezetek, s valamenynyi tömegszervezet tanácsára, tevőleges segítségére

a télre való felkészülés

gondjainak enyhítésében. Nem arról van szó, hogy a pártszervezet maga vegye kezébe az anyagbeszerzés, a fűtőanyag, a védőruha, egyéb műszaki intézkedések gyakorlati kérdéseit. De az üzem jelenlegi helyzetének, problémáinak alapos felmérésben a megelőző intézkedések szervezésében, a nehézségekből való kiút keresésében sok hasznos javaslatot és tevőleges segítséget adhatnak.

Most, ebben a negyedévben kell megteremteni s megalapozni az 1957-es tervév első negyedévének termelési sikereit is, amely ugyancsak nem választható el a télre való felkészüléstől. Nemcsak azért, mert az első negyedév a téli hónapokban van, hanem főleg azért, mert a tárgynegyedben kell gondoskodni mindazokról az anyagi és műszaki feltételekről, amelyek megteremtését éppen a nyersanyag szállítása, a fűtőanyag stb. problémák téllel járó nehézségei is fékezik. Ezzel a kérdéssel összefüggően nem árt felhívni a figyelmet a Minisztertanácsnak arra a rendelkezésére sem, hogy a feldolgozó ipar éppen a tartalékképzés érdekében általában csak a tervezett anyagmennyiséget használja fel!

A téli felkészülés gondjai mellett éppen a jövő évi termelési megalapozás érdekében már most számot kell vetnünk olyan feladatokkal is, amelyek január 1-el lépnek ugyan életbe, de egy és más vonatkozásban máris »szorít a cipő«. Ilyen dolog a január egytől életbelépő szabad munkavállalás. Ha nem is ismerjük még a végrehajtás módját, mégsem ringathatjuk magunkat illuziókban, mert nem egy helyről érkezik jelzés; aggodalommal vannak a gazdaságvezetők. Ez érthető, Emberek nélkül nem lehet tervet teljesíteni és ez szorosan összefüggő probléma jelenlegi bérrendszerünk néhány alapvető hibájával, amely egyébként nem érinti a dolgozók többségét. Számitaniok kell a pártszervezeteknek arra, hogy a szabad munkavállalás esetleg átmeneti nehézséget okoz — noha a vállalatok önállóságának és az igazgatók jogkörének bővítésével szabadabban gazdálkodhatnak (legalábbis gondoljuk) a béralappal — egyes dolgozók megpróbálnak kilincselni.

A meggyőzés eszközével

már most hozzá kell fogni és a felhasználható anyagi eszközökkel is elejét kell venni a nagyobb arányú munkásvándorlásnak. Nagy munkáink, vagy soronkövetkező feladataink elkészítése közben sem feledkezhetnek meg a pártszervezetek a Központi Vezetőség értelmiségi határozatának a végrehajtásáról. Sajnos van rá elég példa, hogy pártszervezeteink munkája közben — egyes helyeken nem a műszaki értelmiség munkájának megbecsülése hiányában —, de nem kérik, vagy egyszerűen nem igénylik segítőkészségüket, ami alapjában helytelen felfogás. Sok helyen nem érzi a műszaki értelmiség munkája kellő megbecsülését, mert agyon vannak halmozva különböző társadalmi funkciókkal, amelyek miatt nem tudnak a termelés gazdasági és műszaki problémáival tudományos szinten, vagy távlatiasabban foglalkozni, a gazdaságos termelés érdekében. Van aztán a műszaki dolgozók között olyan is, aki bizalmatlan politikánkból kifolyólag — habár képességei meg voltak és meg is vannak. Van olyan is, akire »rásütöttünk« valamit, félreállítottuk, »leépítettük«, mintha bőségben lennénk kiváló műszaki szakembereknek. A bizalmatlanság légkörében pedig lemondtunk alkotó tehetségükről. Eddig nem túlságosan sokat tettünk az említett hibák megszüntetéséért. Jó volna, ha a pártszervezetek a ténylegesen sok munka mellett is nagyobb figyelmet szentelnének e kérdés előbbrevitelének és a társadalmi elfoglaltság csökkentésével párhuzamosan a különben is gyenge lábon álló műszaki, technikai fejlesztési problémákkal összefüggő feladatok megoldását jelölnék meg legfőbb pártmegbízatásként. Azokat a műszaki értelmiségi dolgozókat pedig, akiket jogtalanul ért sérelem, vagy elmarasztalás, keressék meg a pártszervezetek és a gazdasági vezető szervek. A lehetőségeknek megfelelően

állítsák vissza jogaikat,

megbecsülésüket.

A júliusi határozat után a dolgozók és a különböző funkciókat betöltő elvtársak nagyon sok gazdasági és szociális probléma megoldását sürgetik, amelyek többsége jogosan vetődik fel. De azt is mondhatnánk, hogy túlzott illuzió él a párttagság egy részében is e problémákkal kapcsolatban. Egyáltalán szó sem lehet arról, hogy ezeket az elvtársakat elhallgattassuk, vagy felelőtlen, meggondolatlan ígéretekkel halmozzuk el. Fordítsanak továbbra is nagy figyelmet a pártszervezetek minden véleménynyilvánításra. Ami megoldható, azt minden módon segítsék elő, de türelmesen meg kell értetni azt is, hogy különböző igényeik megoldását a jelenlegi időszakban népgazdaságunk teherbíró képessége nem tudja biztosítani. Magyarázzuk meg: a párt nem választhatja azt az utat, hogy az életszínvonal emelésétől vonjuk el a különböző anyagi eszközöket, hanem lelkes és takarékos, minden lehetőséget felhasználó munkával teremtsük meg legközelebbi jövőnk jobb életkörülményeinek alapjait.

Hévézi János,
a Szeged Városi Pártvégrehajtóbizottság ipari osztályának munkatársa

VITAFÓRUM

Mi a helyzet a népfronttal?

A népfrontot fűzze számtalan kötelék a társadalom valamennyi foglalkozási ágához

Napjainkban a közvélemény figyelme, várakozása és reménysége a Hazafias Népfront felé irányul. Tőle várja, hogy a nép minden rétegére kiterjedő tömegmozgalommá váljék, hogy összefogja az építő nemzeti erőket és a széles pártonkívüli tömegek számára lehetővé tegye, hogy az ország ügyeinek intézésébe befolyhassanak. A Hazafias Népfront azonban csak akkor lesz élő valóság, célját csak akkor fogja megközelíteni, ha szabatosan meghatározzák hatáskörét és egyben felépítik a tömegek minden rétegébe lenyúló szervezetét.

Hatáskörének megszabásánál félreérthetetlenül meg kell állapítani viszonyát az állami intézményekhez, az államigazgatási szervekhez is. Csak, ha nem lesz többé a társadalom felett ideális magasságban lebegő tartalmatlan, üres ballon, hanem oly intézmény, melyet számtalan kötelék fog szorosan hozzáfűzni a nép különböző rétegeihez, főként a társadalom valamennyi foglalkozási ágához — fogja megszerezni az egész nép bizalmát. Az ország legfőbb problémáinak tárgyában kezdeményező feladatkör, a nép ügyeinek intézésében az ellenőrző hatáskör, a törvényesség feletti őrködés joga adhatná meg a Hazafias Népfront számára azt az alkalmat, amely hivatásának betöltésére képesítené.

Ezen postulatumokon túlmenőleg mellőzhetetlen feladatát kell, hogy képezze: a különböző foglalkozási ágaknak gazdasági érdekvédelme. S itt nemcsupán az egyes foglalkozási ágak kollektív érdekvédelmét értem, hanem beavatkozási jogot az egyes foglalkozási ágakon felül az egyént ért igazságtalanság és törvénysértés orvoslása érdekében is.

A gazdasági foglalkozási ágak közül, mint hozzám egyik legközelebb állóval, foglalkozni kívánok a kisiparossággal és e cikk megírásának alkalmával is felhasználni kívánom, hogy a közvélemény figyelmét a kisiparosság súlyos, országos problémájára irányítsam.

Szomorú tény, de kellő indokkal állíthatjuk, hogy a magyar kisiparosság jelenleg a folyton gyorsuló kihalás állapotában van. Így a felszabadáskor Szegeden még 3500 lelket számláló kisiparosság már 1200-ra zsugorodott össze. A korarány ezen túlmenően még sötétebb képet mutat. Az önálló mesterek nagyobb része magaskorú, sőt elaggott, s alig néhány esztendő kell csupán, hogy az ország arra ébredjen: kisiparosságát lényegében elvesztette. Többféle politikai irányzat és célját tévesztett jogszabály segítette elő ezt a káros fejlődést. Az az elgondolás, hogy a kisipar szocialista szektorát erősítjük, ha a kisipart szűkítjük, s a kisipar összezsugorodásával a szocialista kisipar versenytársát küszöböljük ki, alapvetően elhibázottnak bizonyul.

Paradoxonként hangzik, de valóság, hogy a kisipari termelőszövetkezeteknek fejlődési bázisa a magánkisiparosok minél nagyobb száma. Ebből a reservoirból kerülhet ki a szövetkezetek tagsága és utánpótlása. Minél nagyobb számú a kisiparosság, minél több az önálló mester, annál többen alakíthatnak új szövetkezeteket, vagy biztosíthatják a meglévő szövetkezetek személyi utánpótlását.

Ahhoz, hogy önálló kisipari mesterek minél nagyobb számban kerüljenek ki, minél több tanulónak kellene a segédi időt kitölteni. Ennek azonban majdnem áthághatatlan akadálya van, mert az önálló kisiparosok számára gyakorlatilag lehetetlenné van téve segédek tartása, jóllehet szívesen tartanak. Alapjában véve egy célját tévesztett pénzügyi rendelkezés áll a segédek alkalmazásának útjában, nevezetesen az alkalmazotti külön jövedelemadó bevezetése. Eszerint minden magánkisiparos az első segédje után havi 400 forint, kettő után havi 1200, három segéd után háromezer forint külön adót tartozik fizetni a saját, személyes jövedelmi adóján felül. Az iparos személyi adójánál még ezen felül, emelő tényező az is, ha segédet tart.

A segédet tartó magánkisiparos igazságtalanul volna kizsákmányolónak tekinthető, hiszen a társadalom érdekét szolgálja amikor új iparosnemzedéket nevel.

A kisipari termelőszövetkezetek elvileg csak önálló mestereket fogadnak be tagságukba, csak elvétve alkalmaznak iparos segédeket, vagy kötnek tanuló-szerződést. Következés képpen csak a magánkisiparosságból kerülhet ki új iparos nemzedék.

Az itt vázolt szerencsétlen körforgás vezetett napjaink szomorú helyzetéhez, az iparosság még sötétebb jövőjéhez. Azt a tételt viszont felesleges bizonyítani, hogy a magyar gazdasági élet nagy létszámú magánkisipar nélkül el sem képzelhető. Ezt a nagymúltú, nemes, haladó hagyományokban gazdag, a magyar városok alapításában és kialakításában oroszlánrészt vállalt foglalkozási ágat meg kell menteni. Ezt a revidiálandó és helyesebben átgondolt politikai irányításon felül három legsürgősebb intézkedéssel kellene megkezdeni. Először liberálisabban kellene kezelni az új iparigazolványok kiadását, hogy a már mesterlevéllel renddenkező iparosok dolgozhassanak, esetleg segédet is tarthassanak. Másodszor el kellene törölni a magánkisiparosok segédei után fizetendő valósággal büntető jellegű, alkalmazotti külön jövedelmi adót. Végül sürgősen segíteni kellene a magánkisiparosok nyersanyagellátását, melynek hiánya az egész gazdasági ág működését bénítja.

Dr. Kertész Béla,
a Hazafias Népfront városi bizottsága elnökségi tagja

DÓZSA ÉS SZEGED

Az elmúlt hetekben több cikk jelent meg a Délmagyarország hasábjain a szegedi híd elnevezéséről. Voltak, akik a hídat Dózsáról kívánták elnevezni. A felmerült vitával kapcsolatban nem érdemtelen azokkal a történeti tényekkel foglalkozni, amelyek Szeged múltjában Dózsa György alakjával összefonódnak.

Egyes feljegyzések szerint Dózsa fiatal korában Szegeden növekedett nevelőapja, Pálfy György főbíró házában. Sokkal szorosabbra vált kapcsolata a várossal később, amikor 1514-ben a parasztthadak élére állt. A parasztháborúban a szegediek igen fontos szerepet játszottak. Azok ugyan, akik Szeged történetével foglalkoztak, egyértelműen magyarázták a feljegyzéseket, elfogadták azokat a szűkszavú magyarázatokat, amelyek a szegediek elutasító magatartásáról szóltak.

Szeged lakossága a XVI. század elején igen éles osztálytagozódást mutatott. Mintegy 1549 családfő között 284 kézművest, 43 kereskedőt, 139 telkes jobbágyot, 131 állattartó gazdát és 952 (61 százalék!) teljesen nincstelen családot találunk. Ez utóbbiak a magas adóterhek miatt a földjüket elhagyott zsellérek közül kerültek ki. A városi patriciusoknál munkát vállaltak, megművelték a kézművesek szőlőit, a gazdagparasztok által bérbevett földeket, s egy részük a hajdúk közé beállva őrizte a jómódú gazdák hatalmas állatcsordáit. A nincstelenek hatalmas arányszáma és kizsákmányoltságuk azt eredményezte, hogy a XVI. század elején a feudális úr és a jobbágyosztály ellentéte mellett megjelent a városi gazdagok és plebejusok ellentéte is. Ez a tény magyarázza a szegediek kettős magatartását 1514-ben.

A parasztháború idején általános jelenség volt, hogy a mezővárosok lakói tömegesen csatlakoztak a keresztesekhez. Szegeden egyes emlékek szerint a város lakossága megerősítette a falakat, felfegyverkezett és elűzte a »latrokat« a város falai alól. Egy másik korabeli történetíró viszont azt jegyezte fel, hogy: »Dózsa kezdé nagy sok kereszteseket, hajdúkat, latrokat hozzágyűjteni és a szegedieket mellé felvenni . . .«

Hadba vonultak a szegedi nincstelenek, de itt hagyták földjeiket azok is, akik a város által bérelt földeken dolgoztak, a városi gazdagok kizsákmányoltjai. A szegedi plebejusok tömegesen csatlakoztak Dózsához. Igen nagy számmal vehettek részt a parasztháborúban, mert csaknem Szeged ellen szervezték meg az első megtorlást a feudális csapatok. A bácsi keresztesek leverése után a szerémségiek azt követelték, hogy szolgálataik jutalmául kapják meg Szegedet szabad prédára. A szegedi bíráknak és polgároknak csak nagy ajándékokkal sikerült elhárítani ezt a veszélyt. A főurak azonban nem felejtették el a szegedi keresztesek ragaszkodását Dózsához. A végzetes temesvári csata után Dózsát lefejezték, s fejét elrettentő példaként Szegedre küldték.

A város lakosságának nem volt egységes a magatartása. Míg a plebejusok tömegesen vettek részt a parasztháborúban, addig a város gazdagai a keresztesek közeledtének hírére megerősítették a falakat és felkészülten várták a paraszthadat. A keresztesek ostromszerek hiányában nem sikerült a szegedi kővárat bevenni. Nem tudták eredményesen felvenni a harcot a csanádi káptalan embereivel megerősített katonaság ellen, és továbbvonultak Temesvár alá.

A városi plebejusok a parasztháborúban való részvétellel semmit sem veszthettek, de mindent megnyerhettek. Dózsa az ő érdekeiket képviselte. Nem volt különbség a szegedi nincstelenek, a mezővárosok kizsákmányoltjai és a jobbágyok között. De különbség volt a város tehetősei és plebejusai között. És nem egyezett a város gazdagainak az érdeke a parasztháború célkitűzéseivel sem. Az érdekellentét ketté osztotta a város lakosságát. Természetes, hogy a város kizsákmányolói attól féltek, hogy a tömegek dühe először ellenük fordul. Az osztályellentét a parasztháború leverése után fokozódott. A város nincstelenjei ereklyeként őrizték Dózsa levágott fejét, a gazdagok pedig »nevettek rajta«. (Szerémi korabeli történetíró feljegyzése.)

Sokan tagadni igyekezték a tényeket, hogy a szegediek részt vettek a parasztháborúban. Reizner János; Szeged története c. munkájában azt írta: »A szegedi keresztes hadak... valóban a törökök elé óhajtottak menni; azért is midőn az elfajulást tapasztalták, lassanként elhagyták a tábort és visszatértek övéikhez«. Természetes, hogy a milléniumot követő években be kellett bizonyítani, hogy Szeged népe mindig loyális volt. Ma már erre nincs szükség. Az egykori keresztesek utódai büszkén vallják magukat Adyval »Dózsa György unokájának« és nem szégyenlik a múltat. Elrettentésül került Szegedre Dózsa feje, de akik ideküldték, ellenkező hatást értek el vele. A szegedi nincstelenekben tovább égett a parasztháború emléke és Dózsa neve.

Szentirmai László